

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีความประสงค์ที่จะศึกษาการจัดมาตรการให้ความปลอดภัยแก่นักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ในบทนี้จึงเป็นการเสนอวิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การสร้างเครื่องมือในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งจะกล่าวในรายละเอียดต่อไป

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้วิจัยในครั้งนี้ ครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 ที่ปฏิบัติงานการจัดมาตรการให้ความปลอดภัยแก่นักเรียน ปีการศึกษา 2553 จำนวน 123 คน จาก 123 โรงเรียน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้วิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 ที่ปฏิบัติงานการจัดมาตรการให้ความปลอดภัยแก่นักเรียน ปีการศึกษา 2553 จำนวน 95 คน ได้มาตามขั้นตอน ดังนี้

2.1 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ โดยใช้สูตร Yamane (1973 : 888 อ้างถึงใน ผ่องศรี วาณิชยศุภวงค์, 2546 : 100) ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ n แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N แทน ขนาดของกลุ่มประชากร

e แทน ความน่าจะเป็นของความผิดพลาดที่ยอมรับให้เกิดได้ที่ 0.05

$$\text{แทนค่าสูตร} \quad n = \frac{123}{1 + 123(0.05)^2}$$

$$n = 94.07$$

ดังนั้น ในการวิจัยครั้งนี้ใช้กลุ่มตัวอย่าง ที่เป็นครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 ที่ปฏิบัติงานการจัดมาตรการให้ ความปลอดภัยแก่นักเรียน จำนวน 95 คน

2.2 เทียบสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างจากประชากร โดยวิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ ตามสัดส่วน โดยยึดตามขนาดของโรงเรียน ดังตาราง 1

ตาราง 1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง โรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน

ลำดับที่	ขนาดของโรงเรียน	จำนวนประชากร(คน)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง(คน)
1	ขนาดเล็ก	21	17
2	ขนาดกลาง	73	55
3	ขนาดใหญ่	29	23
	รวม	123	95

2.3 ทำการสุ่มตัวอย่าง จากประชากรของแต่ละขนาดโรงเรียน ตามสัดส่วน ที่คำนวณได้ โดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีการจับฉลากไม่คืน กลับ จำนวน 95 คน จากโรงเรียน จำนวน 123 โรงเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยอาศัยแนวคิดจาก เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะแบบสำรวจ 2 ข้อ ประกอบด้วย ประสิทธิภาพในการทำงาน และขนาดของโรงเรียน โดยมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงานการจ้ดมาตรการให้ความปลอดภัยแก่นักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 โดยประยุกต์แบบประเมินผลการปฏิบัติงานตามมาตรการประกันความปลอดภัยของนักเรียนตามคู่มือแนวทางปฏิบัติและมาตรการรักษาความปลอดภัยของสถานศึกษา ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2552 ใน 6 ด้าน จำนวน 60 ข้อ มีรายละเอียด ดังนี้

ด้านที่ 1 การป้องกันและแก้ไขอุบัติเหตุ	มีจำนวน 10 ข้อ
ด้านที่ 2 การป้องกันและแก้ไขอุบัติเหตุ	มีจำนวน 10 ข้อ
ด้านที่ 3 ปัญหาทางด้านสังคม	มีจำนวน 10 ข้อ
ด้านที่ 4 ปัญหาด้านสุขภาพอนามัยของนักเรียน	มีจำนวน 10 ข้อ
ด้านที่ 5 ปัญหาด้านสัตว์มีพิษ	มีจำนวน 10 ข้อ
ด้านที่ 6 ผลกระทบจากการสู้รบและความไม่สงบ	มีจำนวน 10 ข้อ

แบบสอบถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบ Likert's Scale แบ่งเป็น 5 ระดับ โดยกำหนดน้ำหนัก ดังนี้

- 5 หมายถึง การปฏิบัติงานการจ้ดมาตรการความปลอดภัย อยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง การปฏิบัติงานการจ้ดมาตรการความปลอดภัย อยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง การปฏิบัติงานการจ้ดมาตรการความปลอดภัย อยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง การปฏิบัติงานการจ้ดมาตรการความปลอดภัย อยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง การปฏิบัติงานการจ้ดมาตรการความปลอดภัย อยู่ในระดับน้อยที่สุด

การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือในการวิจัยในครั้งนี้ โดยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษารายละเอียดเนื้อหาเกี่ยวกับมาตรการให้ความปลอดภัยแก่นักเรียน จากหนังสือ ตำรา เอกสาร วารสาร สื่อสิ่งพิมพ์ และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามโดยประยุกต์แบบประเมินผลการปฏิบัติงานตามมาตรการประกันความปลอดภัยของนักเรียนตามคู่มือแนวทางปฏิบัติและมาตรการรักษาความปลอดภัยของสถานศึกษา ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2552 ใน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการป้องกันและแก้ไขอุบัติเหตุ ด้านการป้องกันและแก้ไขอุบัติเหตุ ปัญหาด้านสังคม ปัญหาด้านสุขภาพอนามัยของนักเรียน ปัญหาด้านสัตว์มีพิษ ด้านผลกระทบจากการสู้รบและความไม่สงบจากเหตุการณ์

2. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ จากเอกสารและงานวิจัยของ สกานต์ ลอมศรี (2551 : 93-96) แล้วนำมาพิจารณาปรับปรุงและแก้ไขให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการศึกษา

3. นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว เสนออาจารย์ที่ศึกษาศาสนาบัณฑิต เพื่อพิจารณาตรวจสอบ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงเรียบร้อยแล้ว ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ที่มีคุณสมบัติเป็นผู้บริหารทางการศึกษา สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษขึ้นไป หรือผู้สอนในระดับมหาวิทยาลัย สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป สาขาทางการศึกษา หรือทางด้านการวิจัย จำนวน 5 ท่าน เป็นผู้พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ความถูกต้อง ความเหมาะสม ความครอบคลุม และให้คำแนะนำในการปรับปรุงให้ถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามนั้นกับประเด็นหลักของเนื้อหา ตามวิธีการของ Rovinelli and Hambleton (1978 : 34-37 อ้างถึงใน พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540 : 117) โดยกำหนดคะแนนจากการพิจารณาดังนี้

+1 เมื่อเห็นว่าข้อคำถามตรงกับขอบข่ายในประเด็นหลักของเนื้อหา

0 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามตรงกับขอบข่ายในประเด็นหลักของเนื้อหา

-1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามไม่ตรงกับขอบข่ายในประเด็นหลักของเนื้อหา

5. บันทึกผลการวิเคราะห์หาความเที่ยงตรงตามเนื้อหาของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน ในแต่ละข้อแล้วหาผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 คน เป็นรายชื่อ และแทนค่าสูตร IC พร้อมทั้งขอคำแนะนำในการปรับปรุงแบบสอบถามให้สมบูรณ์และชัดเจน ง่ายต่อความเข้าใจของผู้ตอบแบบสอบถามมากยิ่งขึ้น

6. นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขสมบูรณ์แล้ว จัดพิมพ์และนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งเป็นครูผู้รับผิดชอบงานการจัดมาตรการให้ความปลอดภัยแก่นักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 จำนวน 30 คน

7. นำแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของ Cronbach (อ้างถึงใน พวงรัตน์, 2540: 125) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ .953

8. นำแบบสอบถามที่มีคุณภาพความเชื่อมั่นแล้วนำไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยต่อไป

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือรับรองจากภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ทำหนังสือขอความร่วมมือไปยังสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถาม
2. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยนำแบบสอบถาม จำนวน 95 ชุด ไปให้ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยตรง และรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเองภายใน 20 วัน นับตั้งแต่ได้รับแบบสอบถาม
3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับคืน มาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์เพื่อนำไปตรวจให้คะแนนและวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เมื่อผู้วิจัยได้รับข้อมูลครบถ้วนตามที่ต้องการแล้ว จึงดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อประมวลผลและหาค่าสถิติต่าง ๆ โดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. แบบสอบถามตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลด้านสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยหาความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของโรงเรียน
2. แบบสอบถามตอนที่ 2 วิเคราะห์ระดับการจัดมาตรการให้ความปลอดภัยแก่นักเรียน โดยนำคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย (Mean) หาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของแบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดมาตรการให้ความปลอดภัยแก่นักเรียนใน 6 ด้าน ซึ่งเป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แล้วนำค่าไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์การวิเคราะห์ผลการประเมิน โดยวิธีแปลผลโดยใช้เกณฑ์สัมบูรณ์ (Absolute Criteria) ของวัน เดชพิชัย (2535 : 531-532) ซึ่งแบ่งคะแนนเป็นช่วง ๆ มีความหมายดังนี้

- 4.51 - 5.00 หมายความว่า มีการปฏิบัติงานการจัดมาตรการให้ความปลอดภัยแก่นักเรียนมากที่สุด
- 3.51 - 4.50 หมายความว่า มีการปฏิบัติงานการจัดมาตรการให้ความปลอดภัยแก่นักเรียนมาก
- 2.51 - 3.50 หมายความว่า มีการปฏิบัติงานการจัดมาตรการให้ความปลอดภัยแก่นักเรียนปานกลาง
- 1.51 - 2.50 หมายความว่า มีการปฏิบัติงานการจัดมาตรการให้ความปลอดภัยแก่นักเรียนน้อย
- 1.00 - 1.50 หมายความว่า มีการปฏิบัติงานการจัดมาตรการให้ความปลอดภัยแก่นักเรียนน้อยที่สุด

3. ทดสอบสมมติฐาน เพื่อเปรียบเทียบการจัดมาตรการให้ความปลอดภัยแก่นักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 ดังนี้

3.1 หาค่าการทดสอบที (t-test) เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามประสบการณ์ในการทำงานการจัดมาตรการให้ความปลอดภัยแก่นักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1

3.2 หากการทดสอบค่าเอฟ (F-test) เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามขนาดของโรงเรียนที่จัดมาตรการให้ความปลอดภัยแก่นักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 กรณีที่พบความแตกต่าง จะใช้วิธีการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยใช้สถิติการเปรียบเทียบพหุคูณแบบ LSD (Least Significant Difference)

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย

1.1 การหาค่าความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถาม (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2538:117 อ้างถึงใน ผ่องศรี วาณิชยศุภวงศ์, 2546 : 140) ดังนี้

$$IC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IC แทน	ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับประเด็นหลักของเนื้อหา
	ΣR แทน	ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในแต่ละข้อคำถาม
	N แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

1.2 การหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ใช้สูตร Cronbach (พ่องศรี วาณิชย์ศุภวงศ์, 2546 : 147) ดังนี้

$$\alpha = \frac{k}{(k - 1)} \left[\frac{1 - \sum s_i^2}{s_t^2} \right]$$

เมื่อ	α แทน	ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา
	k แทน	จำนวนข้อ
	$\sum s_i^2$ แทน	ผลรวมความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ
	s_i^2 แทน	ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ
	s_t^2 แทน	ความแปรปรวนของคะแนนรวมทุกข้อ

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 ค่าร้อยละ (Percentage) ใช้สูตร

$$\text{ค่าร้อยละของรายการใด} = \frac{\text{จำนวนของรายการนั้น} \times 100}{\text{ความถี่ทั้งหมด}}$$

2.2 มัชฌิมเลขคณิต (Arithmetic Mean) ใช้สูตร (อ้างถึงใน พ่องศรี วาณิชย์ศุภวงศ์, 2546 : 156)

$$\bar{X} = \frac{\sum_{i=1}^n X_i}{n}$$

เมื่อ	\bar{X} แทน	มัชฌิมเลขคณิตของกลุ่มตัวอย่าง
	$\sum_{i=1}^n X_i$ แทน	ผลรวมตัวเลขหรือค่าคะแนนแต่ละตัว
	n แทน	จำนวนทั้งหมดในกลุ่มตัวอย่าง

2.3 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้สูตร (อ้างถึงใน ผ่องศรี วาณิชย์ศุภวงศ์, 2546:160)

$$S.D. = \frac{\sqrt{\sum_{i=1}^n (X_i - \bar{X})^2}}{n-1}$$

เมื่อ $S.D.$ แทน ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 X_i แทน ค่าคะแนนแต่ละข้อ
 \bar{X} แทน ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง
 n แทน จำนวนทั้งหมดในกลุ่มตัวอย่าง

2.4 การทดสอบค่าที (t- test) เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่มี 2 กลุ่ม

2.4.1 ในกรณีที่ความแปรปรวนของประชากรไม่เท่ากัน ใช้สูตร (อ้างถึงใน ผ่องศรี วาณิชย์ศุภวงศ์, 2546 : 179)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{S_1^2/n_1 + S_2^2/n_2}}, \quad df = \frac{(S_1^2/n_1 + S_2^2/n_2)}{\frac{(S_1^2/n_1)^2}{n_1 - 1} + \frac{(S_2^2/n_2)^2}{n_2 - 1}}$$

เมื่อ t แทน ค่าการแจกแจงของที (t - Distribution)
 \bar{X}_1 แทน ค่าเฉลี่ยของข้อมูลในกลุ่มตัวอย่างที่ 1
 \bar{X}_2 แทน ค่าเฉลี่ยของข้อมูลในกลุ่มตัวอย่างที่ 2
 S_1^2 แทน ความแปรปรวนของข้อมูลในกลุ่มตัวอย่างที่ 1
 S_2^2 แทน ความแปรปรวนของข้อมูลในกลุ่มตัวอย่างที่ 2
 n_1 แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ 1
 n_2 แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ 2

2.4.2 ในกรณีที่ความแปรปรวนของประชากรเท่ากัน ใช้สูตร (อ้างถึงใน ผ่องศรี วาณิชย์ศุภวงศ์, 2546:179)

$$t = \frac{(\bar{X}_1 - \bar{X}_2)}{\sqrt{S_p^2[1/n_1 + 1/n_2]}} \sim df = n_1 + n_2 - 2$$

เมื่อ t	แทน	ค่าการแจกแจงของที (t - Distribution)
\bar{X}_1	แทน	ค่าเฉลี่ยของข้อมูลในกลุ่มตัวอย่างที่ 1
\bar{X}_2	แทน	ค่าเฉลี่ยของข้อมูลในกลุ่มตัวอย่างที่ 2
S_1^2	แทน	ความแปรปรวนของข้อมูลในกลุ่มตัวอย่างที่ 1
S_2^2	แทน	ความแปรปรวนของข้อมูลในกลุ่มตัวอย่างที่ 2
n_1	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ 1
n_2	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ 2

2.5 การทดสอบค่าเอฟ (F- test) เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way Analysis of Variance)

2.5.1 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของประชากร ใช้สูตร (ผ่องศรี วาณิชย์ศุภวงศ์, 2546:180)

$$F = \frac{MS_b}{MS_w}, \quad df = k, n - k$$

เมื่อ F	แทน	ค่าสถิติในการแจกแจงแบบเอฟ (F - Distribution)
MS_b	แทน	ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม
MS_w	แทน	ความแปรปรวนภายในกลุ่ม
k	แทน	จำนวนกลุ่มที่ศึกษา
n	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

2.5.2 การเปรียบเทียบพหุคูณ เมื่อพบว่าค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติโดยใช้วิธีการ Least significant Difference (LSD) ใช้สูตร (อ้างถึงใน ผ่องศรี วาณิชย์ศุภวงศ์, 2546 : 183)

$$LSD = t_{\alpha, v} \sqrt{MS_w (1/n_i + 1/n_j)}$$

เมื่อ $t_{\alpha, v}$	แทน	ค่าสถิติ t จากตาราง t ที่ $v = N - K$
MS_w	แทน	ค่า Mean Square ภายในกลุ่ม
n_i, n_j	แทน	จำนวนในกลุ่มตัวอย่างที่ i, j